

OLJEAVSKILJARE

Framtagen av Enhet miljö- och hälsoskydd Datum 2023-10-19

Varför behövs oljeavskiljare?

Verksamheter där olja riskerar att släppas ut till dag- eller spillvattennätet ska normalt ha en oljeavskiljare. Oljeavskiljare minskar risk för utsläpp av olja i miljön då oljeutsläpp skadar djur- och växtliv i vattendrag, sjöar och hav.

Det är också viktigt att minska mängden olja som kommer till avloppsreningsverken via spillvattennätet. Olja kan vid mycket låga koncentrationer skada den biologiska reningen och försämra reningsprocessen. Med oljan följer ofta föroreningar som hamnar i avloppsslammet. Detta gäller till exempel tungmetaller och organiska ämnen som är svårnedbrytbara.

I miljöbalkens hänsynsregler finns den så kallade försiktighetsprincipen. Den innebär att den som påverkar eller riskerar att påverka miljön ska genomföra och betala de förebyggande eller avhjälpande åtgärder som behövs. En sådan åtgärd är till exempel att ha en väl fungerande oljeavskiljare. En i många fall bättre lösning är att inte ha något avlopp. Det blir ingen risk för spill och inget behov av skötsel.

Verksamheter där det finns risk för att utsläpp sker till spill- eller dagvattennätet ska normalt en oljeavskiljare installeras. Exempel på verksamheter som kräver oljeavskiljning är bensinstationer och verkstäder.

I dagvattenhandboken för Region Gotland finns information om när oljeavskiljare behöver installeras för att rena regnvatten från dagvattenytor www.gotland.se/dagvattenhandbok.

Anmälan behövs vid nyinstallation

Vid en nyinstallation ska en anmälan lämnas in till miljö- och byggnämnden. Till den ska installationsritning och kontrollplan bifogas. Om oljeavskiljaren ska kopplas till kommunalt nät ska du anmäla installationen till Teknikförvaltningen (TKF)

Så fungerar en oljeavskiljare

Principen för oljeavskiljare bygger på att man utnyttjar att olja är lättare än vatten. Oljan lägger sig ovanpå vattenytan medan slam och tyngre partiklar sjunker och lägger sig på botten. För att oljan ska hinna stiga till ytan är det viktigt att uppehållstiden för det förorenade vattnet är

Exempel på verksamheter som normalt kräver oljeavskiljare:

- Fordonstvättar *
- Verkstäder med golvavlopp
- Motor- och servicehallar med golvavlopp
- Olje- och kemikaliedepåer
- Större garage med golvavlopp
- Bensinstationer
- Gör-det-själv-hallar
- Måleriverkstäder
- Sprutlackeringsverkstäder

*tvätthallar och verkstäder ska ej ha en gemensam oljeavskiljare.

Välj rätt tvättmedel

Endast fordonstvättmedel som är positivt miljömärkta, t.ex. Svanenmärkta, eller produkter som uppfyller kriterierna i Miljöförvaltningen i Göteborgs rapport; 2005:13 "Miljökrav på fordonstvättmedel" bör godtas vid tvätt av fordon.

Manuell kontroll av oljeavskiljaren

tillräckligt lång. Om vattnet passerar för snabbt går det orenat rakt igenom oljeavskiljaren. Oljeavskiljaren måste med andra ord vara dimensionerad för det vattenflöde som leds dit. Kontakta en leverantör av oljeavskiljare för att få hjälp att beräkna rätt dimension.

Kemikalier påverkar

Oljeavskiljaren är inte till för att ta hand om kemikalieläckage. Vatten som innehåller andra kemikalier än olja renas inte i en oljeavskiljare. Kemikalier och oljor som förvaras i en lokal med golvbrunnar ska vara invallade. En oljeavskiljare får alltså inte ses som en ersättning av korrekt dimensionerad invallning. Anläggningar med både verkstad och fordonstvätt ska ha separata avskiljare. Vatten från detalj- och motortvätt får inte avledas till oljeavskiljaren utan ska tas om hand som farligt avfall. Vid fordonstvätt ska självspaltande eller självseparerande tvättmedel användas som inte skapar stabila emulsioner. Andra avfettningsmedel gör att oljan inte kan skiljas från vattnet, vilket resulterar i att olja åker ut i avloppet.

Olje- och slamavskiljare är inte heller tillräckliga som barriärer för rening av golvscurvatten. Om dessutom rengöringsmedel används kan det vara direkt olämpligt att leda vattnet via olje- och slamavskiljare eftersom många rengöringsmedel hindrar löst smuts att sedimentera. För att minska utsläpp av tungmetaller från skurvatten från moppning eller skurmaskin till avlopp kan man göra enligt nedanstående faktaruta:

Rekommendationer om golvsättning i verkstad

1. Ett första steg är att enbart torrstäda golvet. Det innebär att man sopar eller dammsuger golven, och att smutsen tas om hand som avfall eller farligt avfall.
2. Om torrstädning inte räcker som rengöring kan man skura eller spola golvet med enbart vatten. Vattnet ska sedan sedimentera under minst en veckas tid. Klarfasen från sedimenteringen kan hållas i avloppet. Den sedimenterade, tjocka fasen får inte hållas i avloppet utan ska tas om hand som avfall eller farligt avfall.
3. Om rengöringsmedel behöver användas så ska man använda ett så kallat självspaltande medel. Självspaltande rengöringsmedel bildar inte stabila emulsioner med lätta vätskor (det vill säga olja/bensin). Medlet ska dessutom vara nedbrytbart och det ska inte påverka sedimenteringen av smuts och andra fasta partiklar.
4. Om golvscurvattnet inte sedimenterar efter flera dagar måste vattnet genomgå mer avancerad rening. Det kan exempelvis vara kemisk fällning och efterföljande sedimentering (minst en vecka), där klarfasen kan ledas till avloppet och den tjocka fasen tas om hand som avfall eller farligt avfall. Vid låg dosering av vissa rengöringsmedel kan det räcka med sedimentering enligt punkt 2.
5. Om man inte har möjlighet att själv hantera golvscurvattnet kan hela fasen tas om hand som farligt avfall för extern behandling.
(källa Miljösamverkan Östergötland 2015-02-25)

Krav som ställs på oljeavskiljaren

Nyinstallerade oljeavskiljare ska uppfylla svensk standard SS-EN 858 (1-2). Det innebär bland annat att oljeavskiljaren ska vara utrustad med nivåalarm, avstängnings- och provtagningsmöjlighet. Vid nyinstallation bör en Klass 1 – oljeavskiljare installeras för bästa rening.

- Klass 1-avskiljare (med koalescensfilter) ska användas vid fordonstvättar och bensinstationer. För att uppfylla klass I-kraven får oljeavskiljaren högst släppa ut 5 mg olja/liter.

Mätning av slamlagrets tjocklek

Slamlagrets tjocklek kan mätas ungefärligt genom pejling med en graderad sticka som förs ner i slamlagret. Då stickan pendlas känner man var slamlagret börjar genom att motståndet ökar. Notera nivån på stickan och för sedan ner den till botten av avskiljaren, notera nivån igen. Genom att räkna ut skillnaden mellan de två avläsningarna får man fram tjockleken på slamnivån. Slamnivån bör inte överskrida 15-20 cm beroende på typ av oljeavskiljare

Mätning av oljeskiktets tjocklek

Vid kontroll av oljeskiktet kan en speciell vattenpasta, som skiftar färg vid kontakt med vatten användas. Oljeskiktets tjocklek mäts med en pejlsticka t.ex. tumstock som belagts med pasta. En annan metod är att använda ett kontrollrör som kan ta ett vertikalt tvärsnitt av vattnet i brunnen och visa både slam- och oljeskiktets tjocklek.

Funktionstest av larmet

Larmsondens funktion kontrolleras genom att sonden först sänks ned i olja. Torka därefter av den och sänk ned i vatten för att avgöra om larmet stängs av. Ta sedan upp larmsonden och torka av den för att avgöra att larmet varnar i luft. Om bruksanvisning saknas, ska larmsonden placeras så att den larmar en tid innan avskiljaren är helt full, motsvarande ca 80 % av lagringskapaciteten. Detta innebär vanligtvis en placering i intervallet 15-20 cm under ytan.

Lagstiftning och information

Följande lagstiftning och information är tillämplig vid hantering av oljeavskiljare

- Miljöbalken (1998:808)
- Förordning (1998:901) om verksamhetsutövers egenkontroll
- Naturvårdsverkets faktablad om Oljeavskiljare, fakta 8283, februari 2007

- Klass 2 – avskiljare ska klara utsläppskravet på 100 mg/liter och kan användas i garage eller verkstäder. I vissa fall kan extra rening behövas.

Tillsyn och skötsel

En oljeavskiljare behöver kontrolleras regelbundet för att funktionen ska säkerhetsställas. Kontrollerna bör ske minst var sjätte månad och omfatta moment som:

- Oljeskiktets och slamlagrets tjocklek
- Funktionstest av larm
- Kontroll av funktion och vid behov rengöring av avstängningsfunktioner, koalecensfilter, provtagningsbrunn och utloppsränna.

Regelbunden provtagning av utgående vatten kan behöva göras beroende på typ av verksamhet och oljeavskiljare

Vart 5:e år ska olje- och slamavskiljare (klass I+II) genomgå ett grundligt täthets- och funktionstest. Detta ska utföras av sakkunnig enligt standarden SS EN-858. För äldre gravimetriska oljeavskiljare finns inget krav på besiktning vart 5:e år, dock kan tillsynsmyndigheten begära funktionskontroll vid behov.

Tömning

För att oljeavskiljaren ska fungera måste tömning av olja och slam göras regelbundet i enlighet med tillverkarens anvisningar. Om instruktion om tömningsintervall saknas bör tömning ske minst en gång per år. Tömning av slamrännor och golvbrunnar bör ske samtidigt.

Även om oljeavskiljaren har larm bör du själv kontrollera när det är dags för tömning. Larmet är mer att betraktas som en sista varning. Äldre avskiljare har generellt sett en lagringskapacitet på 5 cm olja och 15-20 cm slam. Enligt SS-EN 858 rekommenderas tömning när 50 % av slamvolymen eller 80 % av avskiljarens förvaringskapacitet för olja är nådd. Vid tömning bör oljeavskiljaren tömmas helt och rengöras. Efter tömning ska oljeavskiljaren fyllas med vatten.

Avfall från tömning av oljeavskiljare, slamavskiljare och golvrännor klassas som farligt avfall. Det ska omhändertas av en transportör med tillstånd från länsstyrelsen och lämnas till godkänd mottagningsanläggning. Kvitton på att oljeavskiljaren har tömts ska sparas och finnas tillgängliga vid tillsyn.